Financováno
Evropskou unií

Registrační číslo projektu:	**CZ.03.02.02/00/22_039/0001367**
Název projektu:	**Budování kapacit a profesionalizace České asociace pečovatelské služby**
Název příjemce:	**Česká asociace pečovatelské služby, zapsaný spolek**

5. března 2025

Kulatý stůl
konaný v Ústí nad Labem ve spolupráci s městem

Kulatý stůl v Ústí nad Labem: Diskuze o budoucnosti pečovatelských služeb v Ústeckém kraji

Česká asociace pečovatelské služby uspořádala v Ústí nad Labem kulatý stůl **25. února 2025** v Knihovně Ústeckého kraje.

Hlavní téma bylo orientováno na podporu rodinných pečujících a otevřenou odbornou diskuzi k této problematice. Akce proběhla v rámci projektu „Budování kapacit a profesionalizace České asociace pečovatelské služby“ ve spolupráci s městem Ústí nad Labem a pod záštitou Mgr. et Mgr. Tomáše Vlacha, náměstka primátora statutárního města Ústí nad Labem.

Na Kulatém stole věnovaném současnosti a budoucnosti sociálních služeb v České republice zazněla řada důležitých témat a návrhů na systémové změny. Zástupci ministerstev, krajů, měst, odborných organizací i samotní poskytovatelé sociálních služeb diskutovali o výzvách, které stojí před sektorem, jenž pečuje o nejzranitelnější skupiny obyvatel.

Jednoznačně se potvrdila vůle posílit terénní a ambulantní formy péče, zefektivnit financování a podpořit setrvání seniorů a osob se zdravotním znevýhodněním v jejich přirozeném prostředí.

Poděkování terénním pracovníkům a důraz na domácí péči

Ing. Eva Fialová, zastupitelka Magistrátu města Ústí nad Labem, ve svém vystoupení poděkovala pracovníkům v terénu za jejich obětavou a nenahraditelnou práci. Zdůraznila, že město Ústí nad Labem si plně uvědomuje důležitost pečovatelské služby poskytované v přirozeném prostředí klientů. Podpora terénní práce je klíčem ke kvalitní a dostupné péči, která nezatěžuje pobytové kapacity a přispívá k důstojnému životu seniorů i osob se zdravotním omezením.

Financování zůstává Achillovou patou systému

PhDr. Jindřich Kadlec, předseda České asociace pečovatelské služby (ČAPS), upozornil na přetrvávající problémy v oblasti financování. Hlavním cílem asociace je, aby se výdaje na sociální služby staly mandatorními výdaji státního rozpočtu. *„Zatím se to nepodařilo prosadit, ale pozitivní je, že Ministerstvo práce a sociálních věcí alespoň připravilo víceleté financování, které může přinést stabilitu,“* uvedl Kadlec.

Zásadním problémem však zůstává zpožděné přidělování financí – poskytovatelé často obdrží dotace až na konci února nebo počátkem března, v závislosti na kraji. To ohrožuje kontinuitu služeb, personální stabilitu i možnost plánování.

Sociální služby čelí přetlaku a mění se přístup

Dle Jindřicha Kadlece narůstá převis žadatelů o pobytové služby, a proto se více uplatňuje princip subsidiarity – uživatelé musí prokázat, že vyčerpali všechny možnosti terénní a ambulantní péče ve svém okolí. Tento přístup klade větší důraz na domácí péči a na dostupnost dalších služeb jako jsou fyzioterapie, klinická psychologie nebo domácí hospicová péče.

MPSV: Novely zákona přinášejí konkrétní změny

Mgr. Štefan Lukáč z Ministerstva práce a sociálních věcí informoval o personálních i legislativních změnách na resortu. Vrchní ředitelkou pro oblast sociálních služeb se nově stala paní Zdražilová, bývalá veřejná ochránkyně práv.

Dne 1. července 2024 vstoupila v platnost tzv. malá novela zákona o sociálních službách, která mimo jiné:

- zakotvuje prioritu terénních a ambulantních služeb před pobytovými,
- navyšuje příspěvky na péči ve 2., 3. a 4. stupni,
- definuje pojem pečující osoby,

Připravuje se také zavedení celostátní a regionální sítě sociálních služeb od 1. 1. 2026 (v podobě sítě A – celostátní a sítě B – regionální). Hlavním cílem MPSV umožnit lidem co nejdéle setrvat ve vlastním prostředí. Nově definovaná síť má přispět k rovnoměrné dostupnosti služeb napříč republikou.

Připravovanou velkou novelu zákona o sociálních službách se však dosud nepodařilo prosadit. Tato novela měla mimo jiné zavést předvídatelný a dlouhodobý systém financování sociálních služeb, včetně jasného zapojení obcí a krajů. Dosavadní model, kdy stát hradí převážnou většinu nákladů, je podle MPSV dlouhodobě neudržitelný.

Další změnou je chystané zavedení **tzv. úkonu „péče o zdraví“ od 1. března 2025.** Tento úkon, který spadá na pomezí zdravotní a sociální péče, a jeho financování je předmětem diskuse mezi MPSV a Ministerstvem zdravotnictví. Pro jeho výkon bude nutné ukončené maturitní vzdělání a specializovaný kurz. Uživatelé by si jej částečně hradili sami, část nákladů by pravděpodobně neslo MPSV.

Mgr. Kateřina Dušková Šetelová a Bc. Ditta Hromádková upozornily na rizika, která zavedení úkonu „péče o zdraví“ přináší. Lékaři jej z obav o financování možná přestanou předepisovat, což by mohlo vést ke kolizi v systému zdravotní domácí péče a ohrozit zajištění péče. Navíc je potřeba jednoznačně transparentně vydefinovat, co který systém bude zabezpečovat včetně způsobu financování.

ČAPS: Podpora rodinných pečujících

Další diskutovanou oblastí byla **podpora sdílené péče, kterou představila Bc. Ditta Hromádková.** Jedním z výrazných návrhů byla i podpora neformálních pečujících osob. Dnes se jim do důchodového systému započítává pouze délka péče, nikoliv výdělek. Návrh, aby se péče zohledňovala průměrnou mzdou, by podle odborníků přinesl zásadní změnu. Pečující osoby by měly důstojné zajištění ve stáří, více lidí by mohlo pečovat doma, a stát by ušetřil za nákladné pobytové služby. „Byla by to opravdová revoluce v systému sociálních služeb,“ zaznělo v diskusi.

Další změny v systému:

- **Dávky pro osoby se zdravotním postižením** přejdou z Úřadů práce na Českou správu sociálního zabezpečení.

- **Profesní zákon** pro sociální pracovníky zůstává otevřenou otázkou – kraje spíše preferují jeho zrušení, MPSV připravuje vypořádání připomínek.
- **Střednědobé plány sociálních služeb** krajů se nově budou tvořit na 5 let (dosud na 3 roky).

Další příspěvek o významu sociální práce přednesla **PhDr. Melanie Zajacová, Ph.D., L.L.M.** – vedoucí Katedry sociální práce na Univerzitě Karlově.

Sociální práce představuje klíčový pilíř pečovatelských služeb, které umožňují seniorům, osobám se zdravotním postižením nebo chronicky nemocným lidem setrvat co nejdéle ve svém přirozeném prostředí. Role sociálních pracovníků je zde nezastupitelná – nejen v poskytování praktické pomoci, ale především v podpoře lidské důstojnosti, autonomie a kvality života klientů.

Sociální pracovník v pečovatelské službě nevnímá klienta jen jako „příjemce péče“, ale jako jedinečnou osobnost se specifickými potřebami, životními zkušenostmi a přáním. Vede rozhovory, mapuje situaci klienta, naslouchá jeho obavám a hledá společně řešení. Cílem není pouze pomoc v domácnosti, ale podpora celkového psychosociálního komfortu.

Sociální pracovník je často prvním odborníkem, který klienta kontaktuje. Zajišťuje sociální šetření, spolupracuje s rodinou, zpracovává individuální plán péče a koordinuje služby dle aktuální potřeby. Sleduje vývoj situace a zajišťuje, že se péče přizpůsobuje změnám zdravotního nebo sociálního stavu klienta. V dnešním složitém systému sociální a zdravotní péče je sociální pracovník důležitým průvodcem. Stáří, ztráta soběstačnosti nebo zdravotní omezení často vedou k sociální izolaci. Sociální pracovník pomáhá udržovat klienta ve vztazích s okolím.

Mgr. Kateřina Dušková působící jako metodik COSP na Praze 10 se věnovala tématu udržitelného rozvoje pečovatelských služeb a hledání inovativních řešení a efektivnějšího využívání zdrojů.

Závěrem můžeme konstatovat, že Kulatý stůl ukázal, že sektor sociálních služeb čelí nejen finančním a legislativním výzvám, ale i hluboké proměně samotného přístupu ke klientům. Zásadní roli bude hrát terénní péče, bude potřeba větší koordinace mezi zdravotní a sociální oblastí, stabilní financování a podpora pečujících osob.

Česká republika se nachází v rozhodujícím období, kdy má příležitost zásadně zmodernizovat systém sociálních služeb a zajistit důstojné podmínky pro stárnutí, nemoc a závislost na péči.

Akce přispěla k lepšímu zacílení a rozvoji pečovatelských služeb v Ústeckém kraji. Účastníci měli příležitost sdílet zkušenosti, osvědčené postupy a diskutovat o výzvách, kterým čelí poskytovatelé sociálních služeb.